

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Javaslat a
„DÖMSÖDI REFORMÁTUS TEMPLOM
TORONYÓRÁJA”
települési értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Szabóné Lévai Csilla

.....

Dömsöd, 2016. október 20.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Szabóné Lévai Csilla

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Szabóné Lévai Csilla

Levelezési cím: 2344 Dömsöd, Petőfi tér 7.

Telefonszám: 0624434477

E-mail cím: domsodnagytemplom.ref@gmail.com

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése

A DÖMSÖDI REFORMÁTUS TEMPLOM

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

- agrár- és élelmiszergazdaság   egészség és életmód   épített környezet
 ipari és műszaki megoldások   kulturális örökség   sport
 természeti környezet   turizmus és vendéglátás

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye

2344 Dömsöd, Petőfi tér 71.

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

- települési   tájegységi   megyei   külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A dömsödi református egyházközség keletkezését a korabeli források alapján 1558-ra tehetjük. A jelenlegi temploma a harmadik lehet, amelyet a régi templom mellé kezdtek el építeni 1774-ben, és alig másfél évvel később 1775 advent első vasárnapján szentelték fel. A copf és barokk stílusban épült templomban 875 ülőhely van és 1967 óta műemlék.

A dömsödiek a templom és a torony építése után szükségesnek látták, hogy toronyórát készíttessenek. Így állapotok meg 1791. Szent György havának 25. napján a kecskeméti Veréb Péter órásmesterrel, hogy a templomunk tornyába órát készítsen. A készülő órához a harangot kicsinek találták, ezért öntettek két új harangot is, egy 8 mázsásat és egy 4 mázsásat. Veréb Péter azonban nem haladt kellőképpen az óra készítésével, ezért Faragó Mihály urat elküldték Kecskemétre, és a félkész órát minden tartozékával együtt hazahozta. Végül a helyben lakó Kója István „Kovács Műhelyében vitte tökéletességre”. Ennek az órának a további sorsa még ismeretlen előttünk.

Azt azonban tudjuk, hogy az egyházközség 1912-ben új órát készíttetett Sándor Ferencz körmendi „toronyóra készítővel”. Az órát mechanikus fogaskerék hajtómű működteti

mind a mai napig. 2005-ben az ország egyetlen toronyóra szakértője megállapította, hogy „a mechanikus fogaskerék hajtómű kialakításán látszik, hogy azt a templom építésekor, vagy az azt követő évtizedekben létesítették, muzeális jellegű”. (Árpády Zoltán igazságügyi szakértő) Tehát, az új órában felhasználták ez eredeti fogaskerekeket. A fogaskerék hajtóművet három súly gravitációs elven működteti. A helyiek emlékezete szerint hosszú évtizedekig Tatar bácsi húzta fel kézi erővel ezeket a súlyokat, 1982 óta azonban három villamos motor végzi ezt a munkát. A fogaskerekek kalapácsokat mozgatnak, melyek közül az egyik negyedóránként a kisharangot üti, a másik a nagyharangon üti az egész órák számát. Az óra négy számlapja és ütése hosszú időn át tájékoztatta a földéken dolgozó dömsödieket az idő múlásáról. Ma az óra látványa és hangja a dömsödi embereknek a hazaérkezést jelképezi.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A toronyóra minden településnek, így egész Dömsödnek is féltve őrzött kincse. Az országban alig található már ilyen eredeti formájában működő mechanikus óraszerkezet. Ezért méltó arra, hogy bekerüljön az Értéktárba.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

A Dömsödi Reformata Szt. Ekklesiának Protokolluma 1777-1824

Várady József: Dunamellék református templomai 1993

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációj

(Fotó: Hack Róbert)

(Fotó: Szabó Péter)

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat